

Oslo, 29.11. 2024

Arbeiderpartiet må si nei til utbygging av verna vassdrag!

Utbygging av vernede vassdrag har igjen blitt satt på dagsorden, blant annet i Meld. St. 27 (2023-2024) «Tryggare framtid – førebudd på flaum og skred».

I lys av dette ser Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN) behov for å minne Arbeiderpartiet på at det foreligger et landsmøtevedtak fra 2023 om å 'Videreføre vern av allereie vernede vassdrag. Unntak kan gjøres i særlige tilfeller i sammenheng med flomforebygging'. Landsmøtevedtaket er i tråd med [Innst. 401 S \(2015–2016\)](#) og [Innst. 192 S \(2021-2022\)](#) om at «kraftutbygging over 1 MW i vernede vassdrag skal forelegges Stortinget og kun vurderes i de tilfeller der andre flomdempende tiltak er utprøvd, liv og helse står på spill og verneverdiene ikke vil påvirkes nevneverdig».

Stortingets tidligere presiseringer gir altså tydelige rammer for handlingsrommet til kraftutbygging som flomsikring i vernede vassdrag, og innebærer på ingen måte en generell åpning for kraftutbygging for kraftens skyld. Vi ønsker også å presisere at det ikke er mulig å bygge et vannkraftverk med stort nok reguleringsmagasin til å ha en flomdempende effekt uten å nevneverdig påvirke natur- og friluftslivverdiene. Når man fjerner vann fra et vassdrag fjernes mye av livsgrunlaget for naturmangfoldet i og rundt vassdraget. Betydelig forringelse er dermed uunngåelig. Samtidig vil magasiner, veier, kraftlinjer og annen infrastruktur påvirke naturen i stor grad, både inntil og i vassdraget. Slik vil miljøtilstanden forringes, noe som er i direkte strid med vannforskriften og våre forpliktelser overfor EU gjennom vanddirektivet. Dette vil også ha negativ effekt på ulike former for friluftsliv.

Framsente politikere på 1960- og 70-tallet så behovet for en helhetlig plan for den videre vassdragsutbyggingen som forutsatte at naturverdier ble sikret gjennom varig vern av utvalgte elver. Arbeiderpartiet var en pådriver med statsminister Einar Gerhardsen på 1960-tallet til at den første verneplanen for vassdrag kom i 1973. Senere gjorde Gro Harlem Brundtland en stor innsats for opprettelsen av Hardangervidda nasjonalpark og vern av vassdragene Veig og Dagali. Arbeiderpartiet var med på å vedta den omfattende Verneplan IV for over 30 år siden, og den rødgrønne regjeringen med statsminister Jens Stoltenberg i spissen innlemmet Vefsna i verneplanen i 2009.

Det er viktig å understreke at vern er den beste bevaringsmetoden for vassdragsnaturen. Vi står i en naturkrise, og gjennom Naturavtalen har Norge forpliktet seg til å stanse og reversere tapet av naturmangfold innen 2030. Prosessen med å restaurere minst 30 prosent av skadet vassdragsnatur innen 2030 vil bli en ganske håpløs jobb dersom en samtidig åpner for å ødelegge naturen i andre vassdrag. Det er avgjørende for artsmangfoldet at vi bevarer og forsterker et økologisk representativt nettverk av vassdragsnatur. I rødlistevurderingen

for naturtyper (Artsdatabanken 2018) er elver og bekker nå vurdert som 'nær truet'. Flere andre vassdragstilknyttede naturtyper er også truet, som fossesprøytvegetasjon og andre vannføringsavhengige økosystemer. Minst 325 ferskvannsarter er på norsk rødliste for arter (2021). I tillegg lever en rekke trua arter i elvepåvirket natur langs vassdragene, i deltaområder, flommarkskoger, sumpkoger og kantsoner. De vernede vassdragene er grunnsteinene for å sikre bevaring av representativ elvenatur. De har også stor verdi for utøvelse av friluftsliv.

SRN er meget bekymret over de stadige forsøkene på å så tvil om hva varig vern av vassdragene våre innebærer. Kompromissene ble gjort for mange år siden etter omfattende prosesser med sterkt lokalt engasjement for bevaring av de 390 vernede elvene. Dette er en omkamp som er helt unødvendig. Vi må kunne stole på at den naturen som er vernet, forblir vernet og ivaretatt for fremtidige generasjoner. Vi vil også vise til at forskning har understreket at naturbaserte løsninger er de viktigste metodene for forebygging mot skred og flom, og at NVE har fastslått at utbygging i verna vassdrag gir liten gevinst uten store naturødeleggelser. [NVE mener det er liten strømgevinst i å bygge ut verna vassdrag – NRK Troms og Finnmark](#)

I den videre prosessen oppfordrer vi alle involverte til en tydelig klargjøring av at Arbeiderpartiets historiske støtte til samfunnskontrakten om vassdragsvernet ligger fast. Vi minner også om at AUF nylig igjen har gått inn for å opprettholde vernet av de vernede vassdragene.

Stå opp for våre vernede vassdrag! Vern er vern.

Mvh
Samarbeidsrådet for Naturvernsaker, SRN

Dag Terje Klarp Solvang, generalsekretær Den Norske Turistforening
Eldar Berli, generalsekretær Norges Jeger- og Fiskerforbund
Karoline Andaur, generalsekretær WWF Verdens naturfond
Truls Gulowsen, leder Norge Naturvernforbund